

Բայց երբ, և ուր հանգեաւ, և ուր արդ հանգչի մերս ֆիմի... Պատմութիւնն՝ ձայն չիտար: Բայց ինձ հաւանական կ'երևի՝ թէ իր պարկեշտ նըշխարքն այլ իր բարեպաշտ ծնողացը քով (Զապելի և Հեթմոյ) խաղաղեցան ի դամբանս Դրազարկ վանաց. ուր՝ ինչպէս իրմէ առաջ՝ վերջն այլ եկան ընկան հանգչեցան թագով ու սաղաւարտով յոգնած գլուխը. զորոնք, ամսոս, ժամանակն և թշնամութիւնն կամ ջնջեց կամ ծածկեց. քէօլէմէնք և Գարամանք ոտնակոխ ըրին և զտապանատունն թագաւորաց և վարդապետաց՝ զԴրազարկ: Իսկ արդեօք հիմայ մեր յետին հայրենի երկրին վրայ այնչափ պըսակով նազող գլխոց հետ՝ դեռ ֆիմի այլ հանգչի իր երկու քարէ բարձիցը մէջ՝ իր 600 տարուան քնովը:—Արդեօք կռնճմտած կողերով կուկկայ կաղնին՝, կամ մշտնջենաւոր եղերամօր պէս երկրամեծեալ հողմատանջ եղևինն Տաւրոսի՝ աւերակաց մէջ անաւեր աճելով, դեռ կու պաշտպանեն զֆիմի ծածկող

1 Լեռ և բերդ մօտ ի պահակն կամ ի լեռն անցս կիւլիկիոյ, որ հիմայ կոչի կիւլէի բողբոջ:

քարը. — և այն քարին վրայ արդեօք սրատես լուսինն՝ իր դողդոջուն ճառագայթովը կրնայ դեռ կարդալ մամուռ պատ տապանագիր մը, օրինակ իմն.

Ի կափարուք խաչապահակ փոքուս վիմի
Կայ մեծոգին և հեղ տիկին Սայտայ՝ ֆիմի:

— Եւ արդեօք իր լուռ քնարանին վրայ տարուէ տարի թափած տերևներուն նման՝ դեռ ցամքած թաղանթ մը մնացեր է այն ազնիւ, կակուղ և կարմիր սրտին, զոր անմեղ տրտմութիւնք բարակ ճամբաներով այնչափ փորեցին և խորեցին, և երկնաւոր մխիթարութիւնք՝ լայնեցին և լցուցին. — այն սրտին, զոր եթէ փորձանք երկրի իջուցին ի գահէ և ի փառաց, երկինք՝ բարձրացուցին մօտ իր սրբակեաց ծնողացը և Ս. Լուդվիկի. — այն սրտին, որ իր արենակցաց և անուանակցաց մէջ՝ ամենէն մաքուր և սիրուն յիշատակ մը թողլով, պարտական կ'ընէ զհայ հայրենիս՝ որ իր դըպրութեանց մէջ անմոռաց պահէ և զյետին տիկինն Սիդոնի՝ Զապելածինն ֆիմի:

Հ. Ղ. Մ. ԱԼԻՇԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՇԵՐ ՏԱՐԻՈՅ

Ահա ժամ մի. եւ դոյզըն պահ կարճատեւ,
Որ միշտ հակիրճ չափեալ էիցս երկրածին՝
Եւ շըրջեսցի անուոյն հուսկ գիլ արփաթեւ
Հընոյ ամին՝ որ յամր ի ճեմ եւ ցըրտին,
Անծայրածիր յաւերթութեան առ աղբիւր՝
Ուստ ել՝ դառնայ. եւ նոր ընդ իւր՝ հետամուտ
Թեւազգեցիկ, գայցէ շաւիղ հարթ եւ դիւր՝
Ամ օգապար. այլ թէ վըշտաց նա անգութ,
Եթէ խընդից լիցի գուշակ,
Հետքն առնիցեն ըզմեզ գիտակ:

Այլ որ գըլէն ըզմեք ի բաց տարանջատ
Շատ իսկ եբեր մեզ վիշտ եւ խինդ ի հովտիս .
Ո՛ր դք աղէ՝ մինչ լի սըրտիւ ըղձակաթ
Ձեռն անկասկած խընդից արկեալ ի ծըղիս .
Եւ հատանէր կապէր՝ ըզփունջ ծաղկայեռ .
Ո՛չ իսկ անդէն սըգատեսակ սեաւ նոճւոյն
Պատեաց ըստուեր ըզգլուխ նորին վայրաբեր .
Եւ կախ ի կախ ոստք եւ տերեւք ուռենւոյն
Հանդունատիպ վարչամակաց
Սըրբեցին ոչ զաչս յարտասուաց :

Ո՛հ , դեռ անջունջ յայտս իմ՝ ծըփայ ցօղն աղի ,
Ոչ՝ որ յայգուն ծիծաղափայլ յեթերաց
Կաթէ վարդին ի զուարթ բաժակ կարմրալի ,
Այլ դառն համայն՝ զոր անցաւորդ այդ անդարձ
Ամ՝ չարագոյթ ծընաւ , եւ ո՞ սըրբեսցէ :
Անփորձ վըշտաց , դրախտի՝ զբօսանս բերկրէի ,
Փուշք իսկ վըշտաց ինձ նիրհէին ի բացէ .
Ջարթեան , եւ , ո՛հ , հարին ըզսիրտ աղածրի .
Եւ ըզբօսանք վըրդովեցան
Ի յիշատակըս մահական :

Յառաջեն խոր գիշերական պահք ցըրտին ,
Հունչք եւ բախիւնք կոծին ժամուց հուսկ նըւագ .
Պարաւորեալ աստեղց կէս հոյլ ցօղագին
Վարէ զընթացս հանդարտ ընդ լուռ պարունակ ,
Յուղարկաւոր հետախաղաց անցելոյն .
Որպէս թափօր սեւասարաս երկրապիշ ,
Ընթացակից՝ ում պակասեաց լոյս արփւոյն՝
Երթայ զյետին դրոշմել կընէք՝ սիրոյ նիշ ,
Ի ճակատուն մածեալ ի հող
Խաւարապատ առ տիւ շողշող .

Միւս կէս նոցուն անդուստ խաղայ յարփիս զուարթ .
Լուսապատար ի գնացս այերք ծիծաղին ,
Մէն մի գողցես վառին ջահք լի բոցազարդ .
Եւ զի՛նչ ծագումն աղէ իցէ անդ յերկին՝
Նըշուլափայլ յառաջընթաց այդ պարուն .
Արքայ թէ յիւր դայ մըտանել ի խորան ,

Կամ աւետեաց թէ նոր բանքեր մեզ համբուն .
Դարձցին յերկիր երկնահայեաց բիբք ական .
Առ ինչ պահնակն ամանակին
Հըսկէ անքուն յաշտարակին :

Ձեռքն ի պարան՝ ահա խաղաց ճարճատիւն
Ընդ լրումամած ամբարձաձիգն աշտարակ .
Գանդ յամրակոծ , զօղանջ եւ թունդ ի բախին
Յըրտասառոյց հընչէ ընդ օդ կուռ զանգակ
Ողբաձայնեալ . Ահա ոչ եւս է հինն ամ .
Եւ ի ծածկել նորին յաւէտ քօղաձիգ ,
Հանդերձելոյն հերձաւ ըստուեր . հա՛ նոր ամ .
Արփիք արփեաց կարգան ուրախ աւետիք .
Յընծայ երկիր յուսապատար
Առ ամանորն երկնապար :

Որ ջահազդեաց ի պարս աստեղց լուսալիր
Սաւառնաթեւ փարիս զերկնիւք կապուտակ ,
Եւ յերախանս պաշտիս ազգաց աստ յերկիր
Ի պատարուն կենաց բաժակս երփնունակ ,
Ողջոյն գալուստդ , ով ամանոր արփաթեւ ,
Իցիւ յուշիկ եւ հեղաճեմ գնացքդ էին ,
Ձի որ մընայն մեզ յոյս եւ սէր յըստորեւ ,
Մի յեղակարծ յարշաւդ ի սուր խամրեսցին .
Եւ զերդ շիրիմ մեռելակիր
Կացցեն դարձեալ սիրտք անձկալիր :

Հ . Ա . Ե .

Հնդկային կամ Ասիական ըստաճ
Մադանիտ հիշանդութեան փոխա-
դրական ըլլալուն վրայ :

Մարդկային կենաց պահպանութեան
հոգ տանիլը՝ մէկ խիստ հարկաւոր խըն-
դիր մը ըլլալով, պարտական ենք մենք
ալ ամենաձիշդ քննութեամբ տեսնե-
լու՝ թէ արդեօք աս Հնդկային մաղձ-
ախտը՝ որ է ֆօլէռան՝ փոխադրական

է թէ չէ : Թէպէտ և անհամար օրինակ-
ներ կը ցուցնեն աս հիւանդութեան
փոխադրական ըլլալը, 'ի վերայ այսր
ամենայնի շատերը հակառակ կարծեաց
հետեւելով, մինչև հիմայ դէմ կեցան
մէկ օրինաւոր կերպով քառասնորդա-
կան արգելան մը հաստատելու՝ որ է
Քառանթին, որպէս զի չճարակի այս-
պիսի սատակիչ ախտ մը : Իրաւ շատ
տեսակ զգուշութիւններ առաջարկուե-
ցան, համեմատ քառասնորդական ար-
գելանաց, բայց ամենն ալ մերժուե-